

Några fakta om Minnesstenen på F2.

Stenen avtäcktes den 8 juni 1944 i samband med högtidlighållandet av 25-årsjubileet av sjöflygförbandsförläggning till Hägernäsviken.

Chef för F2 vid tillfället var övlt Svenow.

Texten ur Uppenbarelsboken 12:11 togs fram av flottiljpastor H O Ferenius. Stenen restes till minne av de kamrater som gått bort i tjänsten under de gångna åren.

Fram till F2 nedläggning 1974 vårdades stenen av förbandet. Efter nedläggningen åtog sig F2 Kamratförening att vårda stenen.

Styrelsemötesprotokoll 1973-05-28. §7.

I samband med årsmötet 1974 bör minnesstenen och F2 fana överlämnas till kamratföreningen för att vårdas av denna. Om föreningen får övertaga fanan kan den räddas från att hamna på något militärt museum (arme- eller flyg-)

Årsmötesprotokoll 1974. Del av §12.

Hr S Jakbo uttryckte bekymmer över minnesstenen. Han önskade att stenen skulle stå kvar där den står, möjligen med ett tillägg i texten som angav den tid F2 verkade i Hägernäs. Han menade också att det är viktigt att någon åtager sig vårdnaden av stenen i fortsättningen.

Hr K Normelius meddelade att Täby Kommun troligen övertar vårdnaden av stenen.

Årsmötesprotokoll 1980. §9.

Ordföranden redogjorde för de av styrelsen vidtagna åtgärder för minnesstenens bevarande.

Per Sundberg föreslog att historiska data skulle inhuggas på stenen.

Rolf Johansson föreslog att nämnda data skulle inhuggas på stenens baksida.

Trygve Sjölin efterlyste mecenater för att bekosta föreslagna åtgärder.

Avgående skrivelser 1980-02-29. Till byggnadsstyrelsen.

Innehållet i stort:

Återblick

Kamratföreningen har vårdat stenen sedan 1974.

Rykte om en ev flyttning av stenen.

Efterlystes Byggnadsstyrelsens mening.

Kamratföreningens önskemål:

Stenen kvar på nuvarande plats.

Föreningen vårdar stenen även i fortsättningen.

Ankommande skrivelse. 1980-05-08. Från bygnadsstyrelsen.

Styrelsens svar på ovanstående skrivelse.

Tillstyrktes att stenen får stå kvar och att föreningen svarar för vården.

Detta under förutsättning att ev kommande stadsplaner ej kräver annat.

INTERAS? IV

...n, Box 87, Hovgården, och hr
...sson, Bergsgatan 12 B, Sund-
...a få FLYG under ett halvt år

flygare

er sitt UR hos

SUNDSTEDTS

R HANDEL

GATAN 2 • STOCKHOLM

Stur...

tör till

GL.

FÖRVALTNINGEN

SKA VERKSTAD

blm

ktromekanik

mmekanik

onstruktions

ftningen

R

ängtid 80 tim. För-

DIN

A. B.,

29199

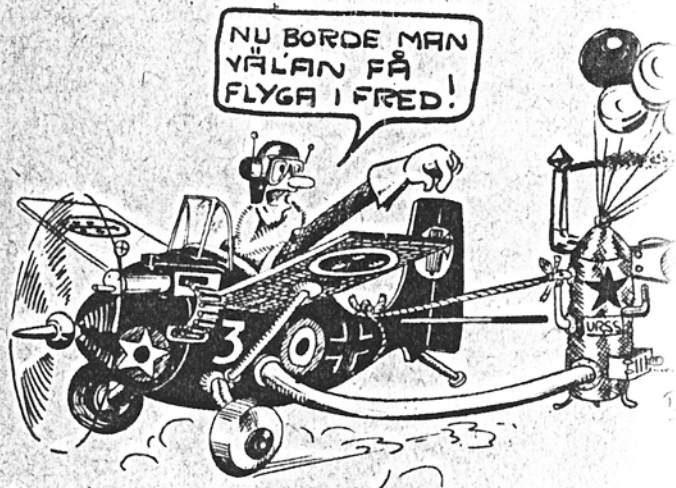
F 2 hyllar de stupade

En minnessten till minnet av de stupade vid marinflygflottiljen avtäcktes den 9 juni ute vid Hågernäs, som i tjugufem år varit först övnings- och sedan ordinarie förläggingsplats för sjöflygförband. På stenen står ristat: De älskade icke så sitt liv att de drogo sig undan döden — en hyllning till de omkring femtio flygarkamrater, som stupat.

Vid högtidligheten paraderade flottiljens två depådivisioner med fanborg och F 8:s musikkår på kansligården, nedanför vilken minnesstenen rests. Bland de närvarande märktes biskop Manfred Björkquist med biskopinna, överstinnan Sundin, Täby kommunalfullmäktiges och kommunalnämnds ordförande, hrr Ekberg och Berg, skulptören Axel Wallenberg och arkitekt Evert Milles, vilka varit sakkunniga vid monumentets utformning, samt representanter för flottiljens fältförband.

Efter svensk flygarmarsch och parad för fanan höll flottiljchefen överste Herman Sundin ett anförande, vari han erinrade om de gångna 25 Hågernäsåren. Det nu resta monumentet skall bli en samlingspunkt för flottiljens personal, då den vill bringa bortgångna kamrater sin hyllning och sitt tack, sade han bl a. De stupades namn ha upptecknats på ett pergamentsblad, som skall bevara deras minne åt eftervärlden. Överste Sundin bjöd tackelset falla med orden: »Må detta minnesmärke för nutid och framtid bevara minnet av unga svenska män — officerare och underofficerare, underbefäl och meniga — vilka under hängiven och plikttrogen gärning i flygvapnets tjänst givit sitt liv för sitt vapen och sitt land.»

Efter samling i gymnastiksalen — regnet öste ned — sjöng operasångare Gösta Bäckelin, som f n är inkallad på F 8, och därefter höll biskop Björkquist korum. I sitt manande anförande utgick biskopen från minnesstenens ord, vilka — som han sade — äro en dom över feghet och un-

Med anledning av senaste tidens nedskjutning av »omärkta» neutrala f...

Gustafsdagens ordnar

Vid Gustavsdagens ordensregn utdelades bl. a. följande nådevedermälen:

Kommendör av Svärdsorden, andra klassen: chefen för flygstaben generalmajor A. G. Ljungdahl.

Riddare av Svärdsorden, första klassen: majoren i intendenturbefattning i flygvapnet E. L. Löwenberg.

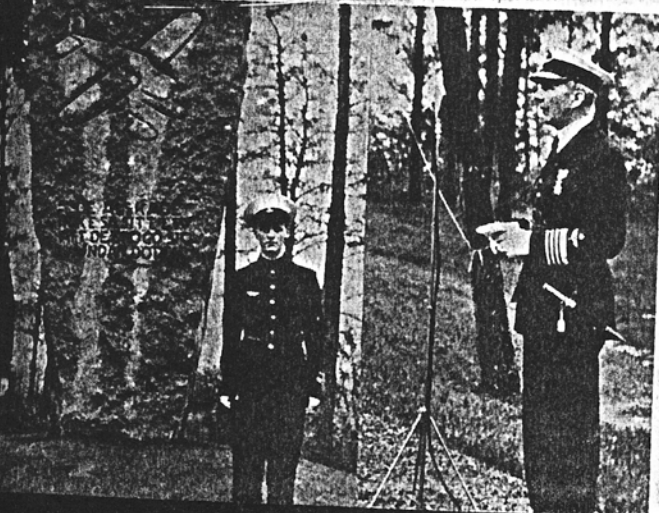
Riddare av Nordstjärneorden: souschefen vid flygförvaltningen överste N. O. Fr. Söderberg och flygöverdir. C. E. Sparre.

Kommendör av Vasoorden, andra klassen: Flygdirektören av första graden i flygvapnet B. G. af Geijerstam, flygdirektören av andra graden vid flygvapnet A. E. Björnsjö, flygdirektören av andra graden vid flygvapnet A. E. Nyberg samt tjänstgörande chefen för flygvapnets kommandoexpedition major S. G. E. Adolffson.

Vasamedaljen i guld, åttonde storleken: kaptenen i flygvapnets reserv C. J. Smith samt flygingenjören av andra graden B. F. Wassgren.

danflykter. Dessa ord stråla av mod och tillförsikt, de säga, att döden ej är det värsta som kan drabba en människa. Biskopen slutade med att tacka de stupade för deras trohet intill döden och lyste frid över deras minne.

Efter psalmen 169 och ett kraftigt besvarat leve för konung och fosterland spelade F 8:s musikkår, varpå fanan troppades och defilerade ägde rum.

Överste Herman Sundin talar vid avtäckandet av den sten, som F 2 rest till minnet av stupade flygarkamrater ute vid Hågernäs, som nu i 25 år varit övnings- och förläggingsplats för marinflyget.

Luftkryss

påpekar att plan torka inte »björ» skulle ha vinna ansl

HERMOL

Ny aktuell hermodtande av chefskonstruktör Flygmotor AB, T. G. Gudmundson.

Begär prospekt med teckningar om våra flygmodtorer.

HERMODS KORRES
Slottsgatan 2

Jag rekviderar härmed upplysningar om Hermodskursen.

Namn .....

Bostad .....

Postadr. ....

Man reste en minnessten

Kurt Jörgne

*"Kungl Maj:t har i nåder befallt:
att en flygstation skall från och med den 12
dennes vara anordnad å den plats vid **Häger-
näs vikens** västra strand, som av kronan in-
köpts därstädes".*

Detta var upprinnelsen till militär flygverksamhet på Hägernäsviken, till att börja med som Marinens Vinterflygskola under åren 1919 - 1926.

Vid Flygvapnets uppsättning 1 juli 1926, blev dess 2. Flygkår förlagd till Hägernäs.

År 1944 hade alltså flygförband under 25 år varit förlagda till Hägernäs. I samband med firandet av detta, avtäcktes den 8 juni en minnessten över det 50-tal kamrater, som då förolyckats under tjänsteutövning. Stenen fick sin placering strax söder kanslihuset, och bär inskriptionen:

*"De älskade icke så sitt liv, att de drogo
sig undan döden".*

Inskriptionen, som bygger på ett bibelcitrat ur Uppenbarelseboken 12:11, framtagen av flottiljpastor **H O Ferenius**, placerades mitt på det stora granitblocket under konturerna av ett sjöflygplan

Chef för F2 vid denna tidpunkt var översten **Herman Sundin**. Utöver flottiljens samlade personal deltog i ceremonin bl a biskop **Manfred Björkqvist**, skulptören **Axel Wallenberg** och arkitekten **Evert Milles**.

I samband med nedläggningen av F2 1974 åtog sig F2 Kamratförening att vårda stenen. Detta framgår av en textplåt nedtill på stenens högra sida.

För Kamratföreningen har det blivit en tradition, att årligen före årsmötet i slutet av maj samlas vid stenen för en minnesstund, vari ingår: kransnedläggning, parentation över avlidna kamrater, diktläsning och trumpetspel.

Under senare år har en omförgyllning av inskriptionen aktualiserats. Tack vare

ekonomisk hjälp från Flygvapnet kunde detta genomföras under våren 1998, lagom till föreningens årsmöte 16 maj.

I samband med detta sattes också en textplatta upp i anslutning till stenen. Plattan har följande inskription:

**På denna plats vid Hägernäsviken
bedrevs under åren 1919-1974
militär flyg- och utbildningsverksamhet.**

Marinen:

Vinterflygskolor 1919-1926

Flygvapnet:

2. Flygkåren (F2) 1926-1936

Kungl Upplands Flygflottilj 1936

Kungl Roslagens Flygflottilj 1936-1949

Kungl Roslagens Flygkår 1949-1974

**Stenen restes till minne av dem
som förolyckades i tjänsten.**

Kamratföreningen

Tumba 1997-03-10

Täby Kommun
183 80 TÄBY

1974-06-30 fick F2-epoken i Hägernäs sin definitiva avslutning. Förbundet hade då i 48 år haft sin hemvist i Täby, och varit en av dess största arbetsplatser. Levde vidare gjorde dock förbundets kamratförening bildad redan 1944. Föreningen har i dag ca 325 något till åren komna medlemmar.

Föreningens målsättning har varit, att samla medlemmarna på F2 varje år i slutet av maj för en minnesstund vid minnesstenen framför f d Kanslihuset, för att genomföra årsmötet samt för att aväta en årsmiddag.

På grund av brist på lämpliga lokaler kunde vi förra året endast genomföra minnesstunden på F2. Årsmötet och årsmiddagen fick gå av stapeln i Kommunallhuset, ett bra alternativ, som vi hoppas kunna utnyttja även kommande år.

I samband med förbundets nedläggning 1974 åtog sig kamratföreningen vården av minnesstenen.

Enl vad som kommit till vår kännedom har Täby Kommun nu för avsikt att exploatera F2-området. Om så är fallet, är det kamratföreningens önskan att erhålla information om dels:

1. Hur detta kan komma att påverka minnesstenens nuvarande placering.
2. Hur detta kommer att förändra området i övrigt.

Vid ett antal tillfällen har det framställts förslag om att stenen skulle förses med en kompletterande text med bl a uppgifter om under vilken tid förbundet hade sin hemvist vid Hägernäsviken.

Är det möjligt:

1. att Kommunen skulle kunna lämna ett ekonomiskt bidrag till en sådan komplettering?
2. att erhålla kommunens stöd i olika avseenden i händelse av att stenen behöver flyttas?

Föreningen avhåller sitt årsmöte -97 den 31 maj. Svar på denna skrivelse emottas med tacksamhet i god tid före denna tidpunkt.

Som bilaga bifogas en kortfattad redogörelse över föreningens historia och verksamhet

William Sivebro
Ordförande

/ K Jörgne

Adr:
F2 Kamratförening
c/o Kurt Jörgne
Storvretsvägen 24
147 54 TUMBA

Tumba 1998-05-21

Högkvarteret
Chefen Flygvapenledningen
107 85 Stockholm

Ref: Övlt Lennart Berns

Minnesstenen inom gamla F 2-området

F2 Kamratförenings årsmöte avhölls i år lördagen den 16 maj. Mötet inleddes med traditionell samling vid minnesstenen inom gamla F 2-området i Hägernäs. Deltagarna kunde denna gång glädjas åt stenens omförgyllda inskription samt en vackert utformad textplatta med nedanstående ingravering:

**PÅ DENNA PLATS VID HÄGERNÄSVIKEN
BEDREVS UNDER ÅREN 1919 - 1974
MILITÄR FLYG- OCH UTBILDNINGSVERKSAMHET
MARINEN:
VINTERFLYGSKOLOR 1919 - 1926
FLYGVAPNET:
2. FLYGKÅREN (F2) 1926 - 1936
KUNGL UPPLANDS FLYGFLOTTILJ 1936
KUNGL ROSLAGENS FLYGFLOTTILJ 1936 - 1949
KUNGL ROSLAGENS FLYGKÅR 1949 - 1974**

**STENEN RESTES TILL MINNE AV DEM
SOM FÖROLYCKADES I TJÄNSTEN**

F 2 Kamratförening framför sitt varma tack för den ekonomiska hjälpen, som möjliggjort omförgyllning av minnesstenens inskription.

På uppdrag av föreningens styrelse

Kurt Jörgne
Sekreterare

Tumba 1997-10-01

Svensk Flyghistorisk Förening

Box 102 67
100 55 Stockholm

Ref: Bengt Ridderstråle skrivelse 97-09-08

Förfallet inom f d F2-området m m.

Medlemmarna i F2 Kamratförening har givetvis, liksom Hans Reichenberg, illa berörts av det förfall som under senare år fått fortgå inom gamla F2-området. Någon möjlighet för föreningen att påverka utvecklingen i annan riktning har ej ansetts möjlig.

I samband med F2 nedläggning 1974 åtog sig föreningen att vårda den år 1944 söder kanslihuset uppsatta minnesstenen. Vården har hittills i huvudsak bestått av:

- uppsnygning av området runt stenen såsom klippning av gräs (tyvärr lite långt vid R:s besök).
- plantering av vårblommor
- nedläggning av krans vid årlig minnesstund i samband med föreningens årsmöte

Tiden är nu dock inne för att vidtaga mera omfattande åtgärder när det gäller stenens vård, såsom att:

- omförgylla stenens inskription
- förse stenen med en textplåt som för eftervärlden förklarar stenens bakgrund
- att ev flytta stenen till en lugnare och värdigare plats

Den ev flyttningen orsakas av att skolverksamheten som nu bedrivs i kanslihuset i hög grad påverkar stenens närområde i negativ riktning.

Kamratföreningen har erbjudit sig att för skolans lärare och elever ge en orientering om F2 och stenens historia samt stenens betydelse för dem som en gång varit verkamma vid förbandet. Något intresse för detta har dock i skrivande stund ej visats från skolans ledning.

De ovan uppräknade åtgärderna är av sådan omfattning att Kamratföreningen ej har ekonomiska möjligheter att genomföra dessa.

En förfrågan om hjälp från Täby Kommun har fått ett negativt svar. En skrivelse om medverkan har gått ut till berörda myndigheter och föreningar. (Kopia av skrivelsen bifogas)

Så svar på de i SFF skrivelse ställda frågorna:

- Kamratföreningen har ej kontaktats eller deltagit i ÖB inventering. Vi har ej haft kännedom om denna inventering. Föreningen skulle med glädje notera om denna inventering kunde ge framgång när det gäller F2-områdets underhåll.
- Frågan i vad mån Kamratföreningen arbetar med att motverka förfallet har redan berörts.
Föreningen har begärt och fått information om kommunens planer på framtida byggnation inom området. Av denna information framgår vilka byggnader som kommer att vara kvar, och som då givetvis i första hand bör få ett godtagbart underhåll, ev K-märkas och förses med historiska uppgifter.

Vad gäller Kulturhusens dag 09-14 medverkade Kamratföreningen på följande sätt:

- guidning omfattande en historisk återblick på den militära verksamheten vid Hägernäsviken, rundvandring inom området med de olika byggnadernas historia.
- fotoutställning
- videofilm visande verksamheten vid F2 strax före nedläggningen 1974
- visning av modell över F2-området. Modellen byggd i mitten av 60-talet, tillhör Flygvapenmuseum och förvaras på F16
- försäljning av Mikael Forslunds bok om fpl S12
- reklam för SFF

Trots konkurrens från flera stora evenemang hade ganska mycket folk sökt sig till F2-området denna fina men ganska blåsiga septemberdag.

- Kamratföreningen har direkt eller indirekt medverkat vid framtagning av följande F2-dokumentation:
  - i samband med firandet av F2 Underofficerskårs 40-årsjubileum 1969 togs det fram en minnesskrift samt en omfattande fotoutställning. Den senare är skänkt till Flygvapenmuseum.
  - i samarbete med Täby Hembygdsförening skrevs 1978 boken **F2-Hägersnäs**. Författare Eric Jarneberg. Boken är slutsåld. Även en fotoutställning i form av ett antal skärmar togs fram. Denna förvaras hos Täby Hembygdsförening.
  - föreningen har genom Egon Olsson under många år bedrivit en fortlöpande insamling av fotodokumentation rörande F2. Fotona, med förklarande texter, är samlade i ett antal album.
För några år sedan gavs huvuddelen av fotosamlingen ut i tryck. En enkel publikation i A4-format på ca 200 sidor och i ca 400 ex. Boken blev mycket väl mottagen bland medlemmarna i kamratföreningen och i SFF. Endast ett fåtal ex finns kvar.

- Kamratföreningen ger ut en medlemstidning, **Nya Marinflygaren**, med ett nummer/år. Innehållet präglas av medlemsinformation och F2-historia i olika former.

Som synes är F2-epoken ganska väl dokumenterad, i varje fall vad gäller fotodokumentation.

På uppdrag av ordföranden för F2 kamratförening.
Med vänliga hälsningar

Kurt Jörgne
Sekreterare

Adr: Storrötsvägen 24
147 54 TUMBA
☎ 08/530 334 92

Tumba 1998-06-10

Kommunalnämndens Ordförande
Täby Kommun
183 80 TÄBY

Minnesstenen inom gamla F2-området

I samband med nedläggningen av Roslagens Flygkår 1974 åtog sig F2 Kamratförening att vårda den minnessten som år 1944 restes söder det dåvarande kanslihuset. På senare tid har behov och önskemål förelagts om nyförgyllning av inskription, komplettering med textplatta och en eventuell flyttning av stenen.

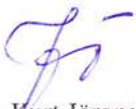
I mars och september 1997 tillskrev Kamratföreningen Täby Kommun med en vädjan om ekonomisk hjälp för genomförande av ovanstående åtgärder. Enär inget svar erhöles på dessa skrivelser, utgick vi ifrån att Kommunen inte hade något intresse när det gällde detta minnesmärke.

Genom ekonomisk hjälp från Flygvapnet kunde under våren 1998 nyförgyllning samt komplettering med fristående textplatta ske. Åtgärderna var klara lagom till Kamratföreningens traditionella samling i samband med årsmötet i maj. På textplattan uppräknas de militära enheter som under åren 1919 - 1974 var verksamma inom området, samt bakgrunden till att stenen restes.

Vad gäller en eventuell flyttning av stenen, är detta skjutet på framtiden. Förslag har framförts att flyttning skall ske till plats utanför Täby, något som dock Kamratföreningen ställer sig negativ till.

Efter samlingen vid stenen genomförs numera årsmötesförhandlingar och årsmiddag i Kommunhuset. Kamratföreningen är mycket tacksam över denna möjlighet.

För F2 Kamratförening, med vänliga hälsningar

Kurt Jörgne
Sekreterare